

SOCIALE EN CULTURELE ROL VAN VOEDING

Respect voor andere (eet)gewoontes

*Eten doen we allemaal, maar niet overal gelijk. Ieder land of cultuur heeft zo zijn eigen (eet)gewoontes waar je best rekening mee houdt als je op een goed blaadje wil staan. Voor de activiteit **Samen eten** kom je als kwb in contact met mensen uit andere culturen. **Samen eten bevordert de communicatie en het sociale contact tussen mensen**. Niets is zo gezellig als samen te tafelen en te praten. Stel u zich maar eens een festiviteit (huwelijk, verjaardag, communie, ...) of een verenigingsleven voor zonder spijs en drank... Zo ook zou tijdens het samen tafelen met de familie bepaalde waarden en normen van generatie op generatie overgegeven worden. Samen eten betekent ook leren wat niet mag, wat wel en niet kan in gezelschap. Sociale relaties worden in stand gehouden door samen te eten en te drinken.*

Omdat de groepen van het IC (of FMDO voor West-Vlaanderen) heel divers zijn, is het onmogelijk om alle culturele en tafelgewoontes uit de doeken te doen. Hieronder alvast iets meer over de sociale rol en culturele rol van voeding en een kort overzicht met enkele bijzondere gedragscodes en belangrijke aandachtspunten. Maar vergeet niet: alles begint met RESPECT voor elkaar!

Sociale en culturele rol van voeding

Sociaal-economische, culturele, politieke, historische, religieuze en ecologische factoren hebben een invloed op wat we eten en waarom we iets al dan niet eten.

Eten betekent niet alleen dat men zichzelf voedt, maar ter gelijktijd vervullen voedingsmiddelen andere taken in het dagelijkse leven. Zo speelt voeding een zeer belangrijke rol in de sociale en economische relaties van mensen. Een voedingsmiddel is een product, maar daarnaast kan het fungeren als 'statussymbool' of kan het de identiteit van een individu weerspiegelen, hetgeen een reden kan zijn waarom we het consumeren.

Voedsel als statussymbool

De rijkere klasse wenst zich vaak te onderscheiden van de rest via de consumptie van andere voedingsmiddelen (champagne, kaviaar, oesters, foie gras, ...) en via typische tafelmanieren (etiquette).

Voedsel is macht

Binnen het gezin had de vrouw vnl. in het verleden een zekere macht omdat zij de voedselvoorraad beheerde. Als het haar uitkwam dan kon ze man en kinderen iets lekkers voorzetten of juist onthouden. De macht loopt echter niet steeds van moeder naar het gezin. Ook omgekeerd kan er macht uitgeoefend worden. Elk kind dat voedsel weigert heeft een krachtig pressiemiddel in handen. Ook op macroniveau gebruikt men dit pressiemiddel. Hongerstakers wensen er vb. de politiek mee te beïnvloeden. Bepaalde machtshebbers die de voedseldistributie tegenhouden of enkel aan bepaalde bevolkingsgroepen ten goede laten komen gebruiken voedsel als macht.

Voeding en identiteit

Mensen laten door hun eten en drinken zien dat ze tot een andere cultuur behoren. Vele emigranten houden vast aan hun eigen eetcultuur om zich te onderscheiden van de cultuur waarin ze leven. Dit zorgt voor de talrijke Chinese, Italiaanse, Thaise en Griekse restaurants waar we kunnen proeven van andere eetculturen.

Zo ook wensen bepaalde groepen in de bevolking zich te onderscheiden van de massa door de consumptie van voornamelijk alternatieve en ecologische (biologische) levensmiddelen.

De specifieke eetgewoontes van bepaalde culturen worden vaak geïllustreerd door de bijnamen die men aan bepaalde bevolkingsgroepen toekent. Denk hierbij maar aan de spaghettivreters, de kaaskoppen, de rijstkakkers, ...

Culturele en religieuze rol van voeding

Voeding maakt deel uit van onze cultuur. Binnen onze Belgische cultuur hebben we bepaalde gewoontes en tradities omtrent ons voedsel die duidelijk verschillen van vb. de Zuid Europese landen. Deze tradities zijn vnl. historisch bepaald door de voedingsmiddelen die onze voorouders voorhanden hadden en de manier waarop zij daar mee omgingen. Zelfs zeer regionaal zijn er verschillen in gewoontes en tradities.

In onze hedendaagse multiculturele samenleving komen we met voedingsmiddelen, gewoontes en tradities in contact die nieuw zijn voor ons. Zo is er momenteel een groot aanbod aan exotische producten.

De geloofsovertuigingen kunnen eveneens een belangrijke rol spelen in de wijze waarop met eten wordt omgegaan. Verscheidene religies zoals het Christendom, het Jodendom, de Islam, het Boeddhisme en het Hindoeïsme hebben specifieke regels in verband met voeding.

Zo verbiedt de **Islam** expliciet enkele producten zoals bloed, varkensvlees, aas, alcohol en andere verslavende stoffen. Ook dienen de Islamieten te vasten tijdens de Ramadan.

De **Joden** verdelen de levensmiddelen in kosjer (wettelijk toegestaan) of niet kosjer. Hun spijswetten schrijven een verbod voor op de consumptie van bloed en verschillende diersoorten. Ook dient vlees steeds strikt gescheiden te worden van melkproducten. De spijswetten beschrijven eveneens welke plantaardige materialen geschikt zijn voor consumptie. De Joden dienen er steeds voor te zorgen dat kosjere levensmiddelen niet in contact kunnen komen met niet-kosjere levensmiddelen.

Boeddhisten mogen geen vlees eten en ook geen groenten uit de uienfamilie. Als bron van proteïnen eten zij voornamelijk sojabonen en tarwegluten. Verslavende producten zijn ook bij de boeddhisten streng verboden.

De **Mormonen** wordt aangeraden een dieet te volgen dat hun lichaam zo gezond mogelijk houdt. Het verbruik van cafeïnehoudende dranken zoals koffie en thee zijn verboden.

Het **Hindoeïsme** kent geen echte geschreven spijswetten, wel is er een sterke invloed van hun cultuur op de consumptie van levensmiddelen. Vanwege hun geloof in reïncarnatie zijn de Hindoes uit de hoogste kasten vegetariërs. Andere Hindoes eten geen rundvlees vanwege de heiligheid van het vee. Het gebruik van alcohol en teveel kruiden wordt afgeraden. De reinheid van de producten is van groot belang voor de Hindoes.

Voor de **Katholieken** was nog niet eens zo lang geleden de vrijdag visdag. Tijdens de vastenperiode dienden de maaltijden "sober" te zijn.

Voorbeelden van gedragscodes

Zuid- en Zuidoost-Azië: (aan)wijzen met de voeten

In sommige Aziatische landen, zoals Thailand en Laos, worden de voeten als de laagste en meest vieze delen van het lichaam beschouwd. Dit is ook de reden waarom u uw schoenen moet uittrekken wanneer u iemands huis betreedt.

Azië: andermans hoofd aanraken

In Azië kunt u beter niet iemands hoofd aanraken. In sommige culturen, met name in Thailand en Laos, wordt het hoofd als heilig beschouwd en u weet maar nooit welke *faux pas* u begaat door het hoofd aan te raken.

Nepal: over iemand heenstappen

Ook de Nepalezen beschouwen de voeten als vuil en vinden het daarom onbeschoft wanneer u over iemand heenstapt, in het bijzonder wanneer u over iemands benen stapt.

Azië: eetstokjes rechtop

In elk Aziatisch land is het niet raadzaam om uw eetstokjes rechtop in uw rijst te zetten. Dit wordt namelijk doorgaans alleen gedaan bij begrafenissen en daarom wordt het als zeer onbeleefd beschouwd wanneer u dit tijdens een gewoon diner doet.

Thailand: het koningshuis beledigen

Wat u ook doet in Thailand, zeg nooit iets beledigend of negatiefs over de koning of het koningshuis. Zelfs het 'liken' van een negatief bericht op Facebook kan al leiden tot een gevangenisstraf!

Singapore: kauwgom kauwen

In Singapore is het niet alleen wettelijk verboden om kauwgom te kauwen, het is zelfs verboden om kauwgom het land binnen te brengen. Ook niet per ongeluk omdat u toevallig kauwgom in uw tas hebt!

Azië: bord leegeten

Hoewel het in veel landen als positief wordt beschouwd wanneer u uw bord hebt leeggegeten, kunt u in Aziatische landen beter een beetje laten liggen. Uw bord 'schoonlikken' houdt hier in dat uw gastheer of gastvrouw u niet voldoende te eten heeft gegeven en dat u nog trek hebt; een epische belediging. Bent u echt vol en wilt u toch laten blijken dat het u heeft gesmaakt? In sommige Aziatische landen, met name China, is het heel normaal om na het eten te boeren om aan te geven dat de maaltijd u heeft gesmaakt!

India: een compliment niet herkennen

India kent zoveel diversiteiten dat zelfs de lokale bevolking niet altijd weet wat taboe is en wat niet. Als iemand u benadert met de tong tussen de tanden en de lucht om u heen als ware naar zichzelf toe wappert, schrik dan niet. Dit betekent dat u wordt gecompimenteerd met uw schoonheid.

Groot-Brittannië, Australië en Zuid-Afrika: vredesteeken

Het vredesteeken (wijs- en middelvinger gespreid in een V-vorm) is redelijk universeel, maar toch moet u oppassen in Groot-Brittannië, Australië en Zuid-Afrika. Wanneer u in deze landen het vredesteeken geeft met de handpalm naar uzelf gericht, is dit equivalent aan iemand de middelvinger geven. Wanneer u de handpalm naar buiten richt, is er niets aan de hand.

Bulgarije: hoofd schudden of knikken

Deze is nogal verwarrend. Wanneer u in Bulgarije bent moet u niet met uw hoofd knikken wanneer u 'ja' bedoelt en schudden wanneer u 'nee' bedoelt. In dit land doet men het namelijk precies andersom! Schudden is 'ja' en knikken is 'nee'.

Griekenland: handpalm naar iemand richten

In Griekenland kunt u iemand niet meer beledigen dan uw handpalm met gespreide vingers naar hem te richten; dit gebaar wordt *moutza* genoemd. Het enige dat nog erger is, is een dubbele *moutza*; met beide handen. Wanneer u dus met uw hand 'vijf' wilt aanduiden, doe dit dan met uw handpalm naar uzelf gericht.

Oostenrijk: handen schudden

Hoeveel mensen er ook zijn in een ruimte, in Oostenrijk is het gebruikelijk dat u iedereen de hand schudt. Dus als u van tevoren weet dat u veel mensen gaat ontmoeten, plan dan wat extra tijd in.

Rusland: bloemen geven

Bent u in Rusland en wilt u iemand bloemen geven, doe dit vooral maar zorg er wel voor dat de bos een oneven aantal bloemen bevat. Een even aantal wordt namelijk enkel gebruikt tijdens begrafenissen en uw goedbedoelde geste kan zelfs uitgelegd worden als het uitnodigen van de dood.

Rusland: handen schudden boven een drempel

Iemand de hand schudden boven een drempel is *not done* in Rusland. In feite is geen enkele actie boven een drempel in Rusland een goed idee omdat het Russische bijgeloof zegt dat dit ongeluk brengt. Wacht dus tot u wordt uitgenodigd binnen te komen of totdat de ander bij u binnen is.

Marokko: snelle begroeting

In Marokko wordt het als onbeschoft beschouwd wanneer u iemand tegenkomt die u kent snel begroet en dan weer verder gaat. Hier is het heel normaal dat u vraagt hoe het gaat met familie, kinderen en gezondheid.

Midden-Oosten: duim omhoog

De duim omhoog als teken dat iets oké is lijkt een veilig gebaar maar dat geldt niet overal. In de meeste Midden-Oosterse landen is dit gebaar namelijk zeer grof en beledigend, vergelijkbaar met de middelvinger.

Midden-Oosten en Indiase subcontinent: linkerhand gebruiken

Wanneer u in het Midden-Oosten of het Indiase subcontinent bent, denk er dan aan dat u niet uw linkerhand gebruikt tijdens het eten of wanneer u iemand iets overhandigt of aangeeft. In deze culturen is de linkerhand namelijk onrein omdat deze wordt gebruikt voor persoonlijke doeleinden, zoals het afvegen van de billen en het behandelen van dingen die met de grond in aanraking zijn geweest, zoals het uitdoen van schoenen.

Islamitische landen: handdruk met iemand van het andere geslacht

In de moslimwereld is het niet gebruikelijk dat vrouwen en mannen elkaars hand schudden, hoewel dat ook weer van land tot land kan verschillen. In delen van Turkije bijvoorbeeld, met name de toeristische gebieden, maakt men er geen probleem van. Doe het echter gewoon niet en/of wacht af wat de ander doet.

Midden-Oosten: openlijke affectie

In veel Midden-Oosterse landen, met name in Dubai en Saoedi-Arabië, is het *not done* om openlijk affectie te tonen voor uw wederhelft of ieder ander. Dus niet in het openbaar zoenen, knuffelen en zelfs elkaars handen vasthouden. Vele westerlingen zijn hiervoor al in de cel beland!

Saoedi-Arabië: eten in het openbaar

Tijdens de Ramadan kunt u in Saoedi-Arabië beter niet eten in het openbaar, ook niet wanneer u geen moslim bent. Niet alleen omdat de lokale bevolking u erom zal haten terwijl zij vasten, het is zelfs strafbaar!

Brazilië, Japan en Midden-Oosten: oké-teken

Het oké-teken, een 'o' maken met de duim en wijsvinger, doet u liever niet in Brazilië. In dit land is dit gebaar namelijk het equivalent aan wat bij ons de middelvinger opsteken is. In Japan staat dit gebaar voor geld, u vraagt hiermee om de rekening. En in Arabische landen staat het weer voor het boze oog, wat ellende betekent.

Brazilië: telefoon beantwoorden

Wanneer u in Brazilië bent, moet u niet raar opkijken wanneer een gesprek wordt onderbroken om de telefoon te beantwoorden. Hoewel wij (doorgaans) onze mobieltjes negeren wanneer wij in gesprek zijn met iemand, is het in sommige delen van Brazilië juist onbeleefder om de telefoon niet op te nemen dan een gesprek te onderbreken.

Fiji: korte handdruk

Wees voorbereid wanneer u iemand in Fiji de hand schudt. Wij zijn gewend om iemand kort een hand te geven, maar in Fiji kan het heel goed zijn dat men na de eerste neerwaartse beweging uw hand blijft vasthouden gedurende de conversatie.

U ziet dat elk land wel iets heeft om rekening mee te houden en u zult er om gewaardeerd worden wanneer u dat ook doet!